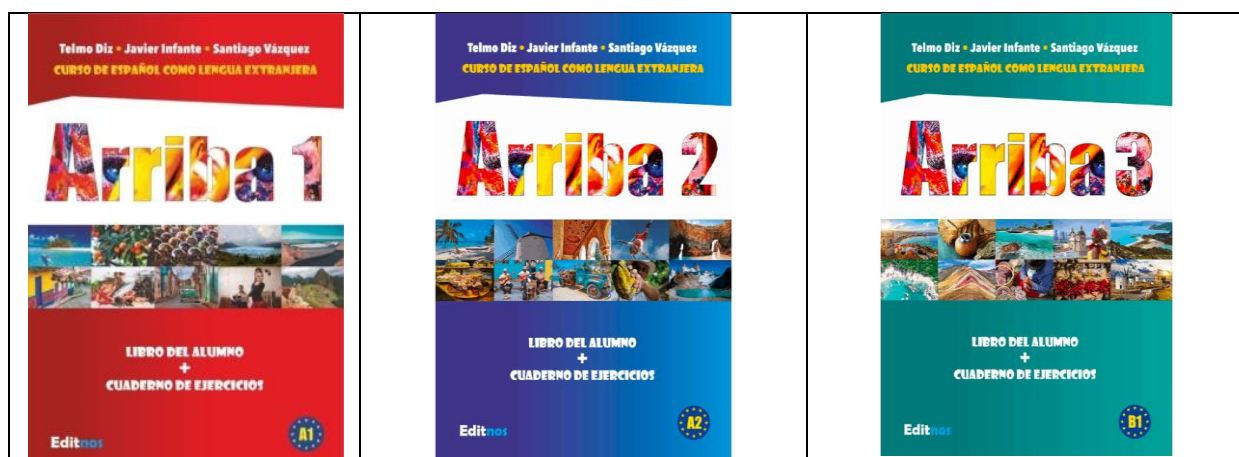

PROGRAM NAUCZANIA JĘZYKA HISZPAŃSKIEGO DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH ARRIBA

Editnos

Telmo Diz Gamallo, Javier Infante Lourido, Santiago Vázquez Ures

Warszawa 2023

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	3
2. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU	5
3. WARUNKI I SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU <i>ARRIBA</i>	7
4. CELE KSZTAŁCENIA	8
5. CELE WYCHOWAWCZE	10
6. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE DLA POZIOMU III.2.0. i III.2.....	11
7. TREŚCI NAUCZANIA W PODRĘCZNIKACH <i>ARRIBA</i>	16
8. FORMY, METODY I TECHNIKI NAUCZANIA Z PODRĘCZNIKIEM <i>ARRIBA</i>	28
9. FORMY PRACY Z POLSKIM UCZNIEM	32
10. INDYWIDUALIZACJA PRACY Z UCZNIEM	36
11. OGÓLNE ZASADY OCENIANIA	38
12. EWALUACJA PROGRAMU	40
13. BIBLIOGRAFIA	42

1. WSTĘP

Od wielu lat możemy zaobserwować, że nauka języków obcych przynosi wiele korzyści, a znajomość języków jest nieodłącznym aspektem naszego życia. Nauka ich nie tylko poszerza nasze umiejętności językowe, ale również daje nam wiele cennych możliwości, takich jak znalezienie wymarzonej pracy, swobodne podróżowanie po całym świecie, poznawanie nowych kultur i zwyczajów, a co najważniejsze daje niesamowitą satysfakcję, kiedy bez problemu możemy porozumieć się w różnych zakątkach świata. Znajomość języków obcych umożliwia nawiązywanie kontaktów z przedstawicielami innych kultur, wpływa na tolerancję wobec nich i lepsze ich zrozumienie, a brak znajomości jakiegokolwiek języka obcego w dzisiejszym globalnym Świecie trudno sobie praktycznie wyobrazić.

Język hiszpański jest drugim najpowszechniej użytkowym językiem na Globie, a jego popularność rośnie z roku na rok. Doskonałym przykładem są polskie szkoły, gdzie z roku na rok przybywa dzieci i młodzieży zainteresowanych jego nauką, dlatego też z każdym rokiem szkolnym powstaje coraz więcej klas o profilu językowym. Powstają także klasy dwujęzyczne, w których uczniowie uczą się innych przedmiotów w języku hiszpańskim.

Niniejszy program nauczania języka hiszpańskiego jako drugiego języka obcego jest przeznaczony do pracy na poziomie III.2.0. oraz III.2 w czteroletnim liceum oraz w pięcioletnim technikum. Pozwala osiągnąć uczniom poziom A2/ A2+ według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego przy realizacji podręcznika *Arriba 1 – 3* w klasach 1 – 4 liceum lub 1 – 5 technikum.

Głównym celem programu nauczania *Arriba* ma być ułatwienie nauczycielowi przekazania wiedzy i umiejętności językowych, w tym również pomoc w skutecznym nauczaniu płynnego i swobodnego posługiwania się językiem hiszpańskim w mowie i piśmie. Celem jest oczywiście także odpowiednie przygotowanie go do egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym.

Podręczniki *Arriba* zostały opracowane zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego oraz z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej o podstawie programowej w szkołach ponadpodstawowych. Ideą jaka przyświecała napisaniu podręczników była skuteczna nauka, a co za tym idzie opanowanie przez ucznia umiejętności porozumiewania się w języku hiszpańskim w połączeniu z osiągnięciem sukcesu dydaktycznego przez nauczyciela w przekazywaniu swojej wiedzy. Zgodnie z Rozporządzeniem Minister Edukacji Narodowej o podstawie programowej kształcenia ogólnego w szkołach ponadpodstawowych¹.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. z 2018r., poz. 467).

Podręczniki *Arriba*, do których został napisany niniejszy program spełniają wymogi merytoryczne dotyczące podręczników, z jakich powinni korzystać obecnie uczniowie i nauczyciele. Podręczniki *Arriba* są zintegrowane razem z ćwiczeniami, mogą służyć w formie wieloletniej, odpowiedzi wówczas należy wpisywać do zeszytu przedmiotowego. Płyty CD zostały zastąpione nagraniami audio dostępnymi dla każdego nauczyciela jak i ucznia korzystającego z podręcznika - na platformie internetowej na stronie www.editnos.com. Dzięki temu każdy, kto podejmie się pracy i nauki z naszym podręcznikiem w każdej chwili i miejscu ma możliwość pobrania nagrań na dowolny nośnik cyfrowy.

Autorzy podręczników *Arriba*: Telmo Diz Gamallo, Javier Infante Lourido oraz Santiago Vázquez Ures to doświadczeni nauczyciele, z wieloletnią praktyką w polskich szkołach. Stworzyli podręczniki z myślą o polskich nauczycielach, mając na uwadze problemy, z jakimi mierzą się w swojej codziennej pracy. Wyszli naprzeciw dostrzeżonym potrzebom, stosując nowe formy i techniki nauczania języka, poszerzając warsztat o wypracowane przez lata metody i pomysły. Kierowali się przy tym pragnieniem ułatwienia pracy nauczyciela z uczniem, nie tracąc z pola widzenia nowych tendencji w nauczaniu języków obcych.

2. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU

Rozwój ekonomiczno- gospodarczy, a także społeczny, jaki ma miejsce na świecie, daje coraz większe możliwości wyjazdu i rozwoju poza granicami własnego kraju. Także promowanie przez Unię Europejską znaczenia znajomości języków obcych coraz bardziej poszerza horyzonty i stwarza nowe możliwości. Pojawiają się szanse dla młodych ludzi na podróżowanie, poznawanie różnorodności kulturowej, podjęcie nauki w wielu krajach, czy znalezienie pracy w zagranicznych firmach, na światowych rynkach, które są coraz bardziej otwarte na obcokrajowców. Wszystko to powoduje, że nauka języków staje się priorytetem w szkołach, a celem tego nauczania powinno być przygotowanie do radzenia sobie w codziennych sytuacjach, w komunikacji międzyludzkiej, uczenie otwartości na różnice mentalne między narodowościami, poznanie różnic kulturowych i zwyczajowych mające na celu uniknięcie nieporozumień i niezręcznych sytuacji. Dlatego też praca nad kreowaniem nowatorskich metod nauczania języków obcych, jak również programów nauczania, ma niesamowitą wartość, a wszystko po to, by sprostać globalnym potrzebom uczniów i nauczycieli.

Program nauczania *Arriba* przeznaczony jest dla uczniów rozpoczynających naukę języka hiszpańskiego w liceum lub technikum na poziomie **III.2.0.** oraz dla uczniów chcących kontynuować naukę języka hiszpańskiego na poziomie **III.2.**, umożliwia podejście do matury na poziomie podstawowym dla jednych jak i drugich oraz osiągnięcie jak najlepszego wyniku z egzaminu.

Podręczniki *Arriba* jak i program nauczania *Arriba* powstał zgodnie z wymogami dokumentów i aktów prawnych:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. z 2018r., poz. 467),
- Europejski System Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie. Conseil de l'Europe, Warszawa, Wydawnictwa CODN, 2003.

Proces nauczania i nauki języka obcego jest bardzo złożony i jak wiemy nie istnieje „jedyna słuszna” metoda, dlatego też bardzo ważne jest stałe zorientowanie na działanie w celu osiągnięcia jak najlepszych wyników, oraz zapewniania ciągłości rozwoju kompetencji komunikacyjnych. Musimy również zwracać uwagę na pewne ograniczenia i utrudnienia, które mogą pojawić się w procesie nauczania i nauki. Niniejszy program nauczania powstał właśnie z uwzględnieniem tych kwestii. Jego celem jest wskazanie takich metod, które pozwolą na swobodną komunikację, pomogą w rozumieniu i tworzeniu tekstów, w odnajdywaniu się i radzeniu w każdej sferze życia (prywatnej, publicznej i zawodowej). Aby temu sprostać program zawiera różnorodne propozycje skutecznych strategii

uczenia się oraz nauczania, skupia się na efektywnym działaniu i angażowaniu się we współpracę pomiędzy nauczycielem, a uczniem.

Jak wiemy na naukę języka ma wpływ wiele czynników takich jak: nastawienie do języka, poziom inteligencji, osobowość, motywacja, samodzielność słuchacza, uświadomienie sobie przez ucznia swoich potencjałów i ograniczeń, chęć współpracy, otwartość, zwrócenie uwagi na to, co sprawia uczniowi radość w procesie nauki, a co go stresuje, a także na to jak kontrolować i świadomie osiągać coraz to lepsze wyniki w nauce. Bardzo ważnym aspektem jest ponadto wprowadzenie dobrej atmosfery na zajęciach, pozytywnych emocji i stanu ciągłego budowania świadomości rozwoju u ucznia. Aby osiągnąć wszystkie te cele podręcznik zawiera różnorodne aktywności, ćwiczenia i teksty, które mają zachęcać do wspólnej pracy i zaangażowania, zarówno na lekcji w szkole jak i podczas indywidualnej pracy w domu.

3. WARUNKI I SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

ARRIBA

Program przeznaczony jest do realizacji w szkole ponadpodstawowej – liceum lub technikum, z grupami uczącymi się języka hiszpańskiego na poziomie podstawowym dla poziomu **III.2.0.** – w przypadku rozpoczęcia nauki języka hiszpańskiego, jak i również dla poziomu **III.2.** - w przypadku kontynuacji nauki i chęci zdania egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym. Uczniowie powinni uczyć się języka w grupach o zbliżonym poziomie biegłości.

W niniejszym programie nauczania położony został nacisk na wagę multimedialnych udogodnień, jakimi obecnie dysponujemy w nauczaniu języków obcych. Szkoła i nauczyciel powinni zapewnić uczniowi odpowiednio przygotowane sale językowe, zaopatrzone w niezbędny sprzęt (CD-ROM, DVD, telewizor, odtwarzacz, komputery z łączem internetowym, rzutnik z nagłośnieniem, tablicę interaktywną, słowniki, prasę, plakaty i mapę krajów hiszpańskojęzycznych). Wdrożenie takich udogodnień i umiejętne korzystanie z nich wpłynie pozytywnie na odbiór zajęć przez ucznia, doda motywacji do działania i nauki języka hiszpańskiego.

Ponadto, warto podkreślić rolę nauczyciela, który powinien zapewnić uczniom stały kontakt z autentycznym językiem hiszpańskim oraz poszukiwać okazji, aby uczeń miał również kontakt z rodzimymi użytkownikami języka, angażując się w różnego rodzaju projekty międzynarodowe, wymiany uczniowskie czy warsztaty językowe z native speakerami. Zalecane jest wykorzystywanie autentycznych materiałów źródłowych takich jak: zdjęcia, filmy, nagrania audio, teksty itp. oraz używanie języka obcego jako języka komunikacji podczas zajęć w różnych rodzajach interakcji, tj. zarówno na poziomie nauczyciel – uczeń, jak i uczeń – uczeń.

Właściwe korzystanie z materiałów multimedialnych, kontakt z żywym językiem poprzez realizację różnorodnych projektów, z pewnością zmotywuje uczniów i stanie się źródłem inspiracji do nauki języka hiszpańskiego.

4. CELE KSZTAŁCENIA

W myśl *Nowej Podstawy Programowej* rozwijanie kompetencji w zakresie języka obcego nowożytnego należy traktować, jako proces wieloletni,znaczony nierównomiernym rozwojem w zakresie poszczególnych umiejętności. Przystawanie wiedzy na lekcjach języka hiszpańskiego możemy podzielić na trzy etapy:

Na I etapie edukacyjnym najważniejszym celem jest rozbudzenie w dzieciach pozytywnego nastawienia do nauki języka obcego nowożytnego.

Na II etapie kształcenia, najistotniejsze jest opanowanie znajomości języka na poziomie umożliwiającym dziecku w miarę sprawne komunikowanie się w języku obcym. Nowa podstawa programowa kładzie przede wszystkim nacisk na zrozumiałe komunikowanie się, na dalszy plan przenosząc poprawność wypowiedzi.

Z kolei III etap edukacyjny to moment, w którym poza sprawnym komunikowaniem się, w coraz większym stopniu istotna staje się precyzja wypowiedzi, a więc szeroki zakres środków językowych, jak też poprawność dotycząca zarówno wymowy, jak i pisowni. Według nowej podstawy programowej, w szkole średniej język obcy nowożytny staje się narzędziem poznawczym we wszystkich dyscyplinach wiedzy, stąd ważne jest rozwijanie kompetencji językowych i komunikacyjnych. Wzbogacanie słownictwa, w tym poznawanie terminologii właściwej dla każdego obszaru wiedzy, a także rozwijanie umiejętności posługiwania się różnorodnymi strukturami, umożliwiającymi realizowanie funkcji językowych, służy rozwojowi intelektualnemu ucznia, jako świadomego uczestnika życia społecznego, kulturalnego oraz naukowego zarówno w środowisku lokalnym, jak też międzynarodowym, czy wielokulturowym. Do skutecznego komunikowania się w języku obcym, niezbędne jest opanowanie pewnego zasobu słów i konstrukcji, a także stosowne i poprawne wykorzystanie ich w różnych sytuacjach. Dlatego też jednym z celów kształcenia językowego jest szeroko rozumiana „znajomość środków językowych” – słownictwa, struktur gramatycznych i realizowanych przez nie funkcji językowych, jak również poprawnej pisowni i wymowy.

I. Celem kształcenia ogólnego w liceum ogólnokształcącym i technikum jest:

- 1) traktowanie uporządkowanej, systematycznej wiedzy jako podstawy kształtowania umiejętności;
- 2) doskonalenie umiejętności myślowo-językowych, takich jak: czytanie ze zrozumieniem, pisanie twórcze, formułowanie pytań i problemów, posługiwanie się kryteriami, uzasadnianie, wyjaśnianie, klasyfikowanie, wnioskowanie, definiowanie, posługiwanie się przykładami itp.;
- 3) rozwijanie osobistych zainteresowań ucznia i integrowanie wiedzy przedmiotowej z różnych dyscyplin;
- 4) zdobywanie umiejętności formułowania samodzielnych i przemyślanych sądów, uzasadniania własnych i cudzych sądów w procesie dialogu we wspólnocie dociekającej;

- 5) łączenie zdolności krytycznego i logicznego myślenia z umiejętnościami wyobraźniowo-twórczymi;
- 6) rozwijanie wrażliwości społecznej, moralnej i estetycznej;
- 7) rozwijanie narzędzi myślowych umożliwiających uczniom obcowanie z kulturą i jej rozumienie;
- 8) rozwijanie u uczniów szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.

Do najważniejszych umiejętności zdobywanych przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego na III etapie edukacyjnym należą:

- 1) myślenie – rozumiane jako złożony proces umysłowy, polegający na tworzeniu nowych reprezentacji za pomocą transformacji dostępnych informacji, obejmującej interakcję wielu operacji umysłowych: wnioskowanie, abstrahowanie, rozumowanie, wyobrażanie sobie, sądzenie, rozwiązywanie problemów, twórczość. Dzięki temu, że uczniowie szkoły ponadpodstawowej uczą się równocześnie różnych przedmiotów, możliwe jest rozwijanie następujących typów myślenia: analitycznego, syntetycznego, logicznego, przyczynowo-skutkowego, kreatywnego, abstrakcyjnego; zachowanie ciągłości kształcenia ogólnego rozwija zarówno myślenie percepcyjne, jak i myślenie pojęciowe. Synteza obu typów myślenia stanowi podstawę wszechstronnego rozwoju ucznia;
- 2) czytanie – umiejętność łącząca zarówno rozumienie sensów, jak i znaczeń symbolicznych wypowiedzi; kluczowa umiejętność lingwistyczna i psychologiczna prowadząca do rozwoju osobowego, aktywnego uczestnictwa we wspólnocie, przekazywania doświadczeń między pokoleniami;
- 3) umiejętność komunikowania się w języku ojczystym i w językach obcych, zarówno w mowie, jak i w piśmie, to podstawowa umiejętność społeczna, której podstawą jest znajomość norm językowych oraz tworzenie podstaw porozumienia się w różnych sytuacjach komunikacyjnych;
- 4) kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie;
- 5) umiejętność sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, w tym dbałość o poszanowanie praw autorskich i bezpieczne poruszanie się w cyberprzestrzeni;
- 6) umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania, rzetelnego korzystania ze źródeł;
- 7) nabywanie nawyków systematycznego uczenia się, porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania;
- 8) umiejętność współpracy w grupie i podejmowania działań indywidualnych.

5. CELE WYCHOWAWCZE

Założenia *Nowej Podstawy Programowej* wskazują, że szkoła powinna kształtować wśród uczniów postawy, które nie tylko sprzyjają ich dalszemu rozwojowi, ale również wspierają rozwój społeczeństwa. Kształtowanie wrażliwości językowej odbywa się nie tylko w szkole, ale także przez kontakt z otaczającym światem, poprzez dostrzeganie różnic między kulturami. Nauka języka obcego zaliczana jest do kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, stanowiąc jedno z podstawowych narzędzi poznawczych we wszystkich dyscyplinach zdobywanej wiedzy.

Do najważniejszych celów wychowawczych należy : kształtowanie umiejętności pracy w grupie, współdziałania, negocjowania, mediacji, komunikacji i współpracy, udział w projektach indywidualnych lub zespołowych, ich organizacji i zarządzaniu nimi. Uczeń powinien być wychowywany w duchu poszanowania tradycji i kultury własnego narodu jak i innych kultur i tradycji, szacunku wobec ludzi, środowiska przyrodniczego.

Proces wychowawczy w liceum i technikum powinien służyć kształtowaniu postaw uczciwości, wiarygodności, poczucia własnej wartości, ciekawości poznawczej, kreatywności, przedsiębiorczości. Wychowanie powinno być ukierunkowane na kształtowanie postawy obywatelskiej, patriotycznej i prospołecznej wśród uczniów, gotowości do uczestnictwa w kulturze, podejmowania inicjatyw, dbałości o własne zdrowie i najbliższe otoczenie.

Nauczyciel powinien zachęcać do angażowania się w wolontariat, podejmowania działań na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego, podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska, rozwijania zainteresowania ekologią.

6. TREŚCI NAUCZANIA - WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE DLA POZIOMU III.2.0 i III.2.

Opis wymagań nauczania języka obcego zawarty w *Nowej Podstawie Programowej*, powiązany jest z *Europejskim systemem opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*.

Zajęcia z języków obcych nowożytnych prowadzone są na III etapie edukacyjnym na następujących poziomach:

1. III.1.P – kontynuacja 1. języka obcego nowożytnego ze szkoły podstawowej – kształcenie w zakresie podstawowym,
2. III.1.R – kontynuacja 1. języka obcego nowożytnego ze szkoły podstawowej – kształcenie w zakresie rozszerzonym,
3. III.2.0. - 2. język obcy nowożytny od początku w klasie I liceum ogólnokształcącego lub technikum,
4. III.2. - kontynuacja 2. języka obcego nowożytnego ze szkoły podstawowej;
5. III.DJ - kontynuacja 1. albo 2. języka obcego nowożytnego ze szkoły podstawowej albo od początku w klasie I liceum ogólnokształcącego dwujęzycznego, technikum dwujęzycznego lub w oddziale dwujęzycznym w liceum ogólnokształcącym lub technikum albo kontynuacja z klasy wstępnej.

Etap edukacyjny	Język obcy nowożytny nauczany jako	Wariant podstawy programowej	Opis	Nawiązanie do poziomu ESOKJ
trzeci (szkoła podstawowa: liceum ogólnokształcące, technikum)	pierwszy	III.1.P	kontynuacja 1. języka obcego nowożytnego ze szkoły podstawowej – kształcenie w zakresie podstawowym	B1+ (B2 w zakresie rozumienia wypowiedzi)
		III.1.R	kontynuacja 1. języka obcego nowożytnego ze szkoły podstawowej – kształcenie w zakresie rozszerzonym	B2+ (C1 w zakresie rozumienia wypowiedzi)
	drugi	III.2.0.	2. język obcy nowożytny od początku w klasie I liceum ogólnokształcącego lub technikum	A2
		III.2.	kontynuacja 2. języka obcego nowożytnego ze szkoły podstawowej	A2+
	pierwszy albo drugi	III.D.J	kontynuacja 1. albo 2. języka obcego nowożytnego ze szkoły podstawowej ALBO od początku w klasie I liceum ogólnokształcącego dwujęzycznego, technikum dwujęzycznego lub w oddziale dwujęzycznym w liceum ogólnokształcącym lub technikum ALBO kontynuacja z klasy wstępnej	C1+ (C2 w zakresie rozumienia wypowiedzi)

Cele szczegółowe stanowią rozwinięcie celów ogólnych, w nowej podstawie programowej wyróżniamy wariant III.2.0. oraz III.2. (w tekście ten wariant został zaznaczony czcionką pogrubioną)

I. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:

- 1) człowiek (np. dane personalne, **okresy życia**, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania);
- 2) miejsce zamieszkania (np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe);
- 3) edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, oceny szkolne, życie szkoły, zajęcia pozalekcyjne);
- 4) praca (np. popularne zawody i związane z nimi czynności, miejsce pracy, praca dorywcza, wybór zawodu);
- 5) życie prywatne (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, **konflikty i problemy**);
- 6) żywność (np. artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, lokale gastronomiczne);
- 7) zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, **wymiana i zwrot towaru**, promocje, korzystanie z usług);
- 8) podróżowanie i turystyka (np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, hotel, wycieczki, zwiedzanie);
- 9) kultura (np. **twórcy i ich dzieła**, uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, media);
- 10) sport (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, imprezy sportowe, uprawianie sportu);
- 11) zdrowie (np. **tryb życia**, samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie);
- 12) nauka i technika (np. **wynalazki**, korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych);
- 13) świat przyrody (np. pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz, **zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego**);
- 14) życie społeczne (np. wydarzenia i zjawiska społeczne).**

II. Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje) artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka:

- 1) reaguje na polecenia;
- 2) określa główną myśl wypowiedzi;
- 3) określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi;
- 4) określa kontekst wypowiedzi (np. czas, miejsce, sytuację, uczestników);
- 5) znajduje w wypowiedzi określone informacje;
- 6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

W wariancie III.2.

6) układu informacje w określonym porządku;

7) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

III. Uczeń rozumie proste wypowiedzi pisemne (np. listy, e-maile, SMS-y, kartki pocztowe, napisy, broszury, ulotki, jadłospisy, ogłoszenia, instrukcje, rozkłady jazdy, historyjki obrazkowe z tekstem, artykuły, teksty narracyjne, wywiady, wpisy na forach i blogach, teksty literackie):

- 1) określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu;
- 2) określa intencje nadawcy/autora tekstu;
- 3) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, **formę tekstu**, czas, miejsce, sytuację);
- 4) znajduje w tekście określone informacje;
- 5) układu informacje w określonym porządku;
- 6) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.

IV. Uczeń tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne:

- 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
- 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
- 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
- 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
- 5) opisuje upodobania;
- 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie, **przedstawia opinie innych osób**;
- 7) wyraża uczucia i emocje;
- 8) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

V. Uczeń tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, kartkę pocztową, e-mail, historyjkę, **list prywatny**, wpis na blogu):

- 1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;
- 2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
- 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
- 4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
- 5) opisuje upodobania;
- 6) wyraża i uzasadnia swoje opinie, **przedstawia opinie innych osób**;
- 7) wyraża uczucia i emocje;
- 8) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

VI. Uczeń reaguje ustnie w typowych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;

- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę w przypadku trudności w jej przebiegu (np. prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
- 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;
- 5) wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób;
- 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje; **zachęca**, prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego;
- 9) prosi o radę i udziela rady;
- 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 11) **ostrzega**, nakazuje, zakazuje, **instruuje**;
- 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, **niezadowolenie**, **zdziwienie**, **nadzieję**, **obawę**);
- 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

VII. Uczeń reaguje w formie prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, SMS, krótki list prywatny, e-mail, wpis na czacie/forum) w typowych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ ankietę);
- 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;
- 5) wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób;
- 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje; **zachęca**, prowadzi proste negocjacje w sytuacjach życia codziennego;
- 9) prosi o radę i udziela rady;
- 10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 11) **ostrzega**, nakazuje, zakazuje, **instruuje**;
- 12) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek, **niezadowolenie**, **zdziwienie**, **nadzieję**, **obawę**);

14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

VIII. Uczeń przetwarza prosty tekst ustnie lub pisemnie:

- 1) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);
- 2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;
- 3) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.

IX. Uczeń posiada:

- 1) podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
- 2) świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

X. Uczeń dokonuje samooceny i wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym).

XI. Uczeń współdziała w grupie (np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych).

XII. Uczeń korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.

XIII. Uczeń stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) i strategie kompensacyjne, w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta wyrazu (np. upraszczanie formy wypowiedzi, zastępowanie innym wyrazem, opis, wykorzystywanie środków niewerbalnych).

XIV. Uczeń posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

7. TREŚCI NAUCZANIA W PODRĘCZNIKACH *ARRIBA1*

Arriba Joven 1 ROZDZIAŁ 1: Hola, ¿qué tal?	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Alfabet • Dane osobowe • Kraje i narodowości • Zawody i miejsca pracy • Liczebniki 0-100
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Witanie i żegnanie się, reakcje na powitanie • Pytanie i udzielanie danych osobowych (imię, nazwisko, wiek, narodowość, wiek, narodowość, zawód). • Literowanie słów. Poprawna artykulacja dźwięków hiszpańskich. • Liczebniki 0 - 100 • Dodawanie, odejmowanie, mnożenie i dzielenie • Pytanie o znaczenie słów i podstawowych zw
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Rodzaj męski i żeński • Rodzaj i liczba przymiotników wskazujących narodowości • Zaimki osobowe • Rodzaj i liczba rzeczownika • Uzgodnienie przymiotnika z rzeczownikiem pod względem liczby i rodzaju • Przyimek en • Zaimki pytajne cómo, quién, de dónde, • Czasowniki nieregularne: <i>ser</i> i <i>tener</i> • Koniugacje czasowników: <i>-ar</i>, <i>-er</i>, <i>-ir</i> i czasowników regularnych zwrotnych (<i>llamarse</i>, <i>dedicarse</i>)
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Kraje Ameryki Południowej • Przykłady miast i krajów hiszpańskojęzycznych • Znane osoby hiszpańskojęzyczne
ROZDZIAŁ 2: Mi clase de español	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Wyposażenie klasy, przybory szkolne • Kolory • Pomieszczenia w domu i ich wyposażenie • Rodzaje domów • Przymiotniki opisujące dom i dzielnice
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opis klasy • Opisywanie położenia przedmiotów • Opisywanie domu • Opisywanie miejsca zamieszkania • Opisywanie przedmiotów
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Przyimki związane z położeniem: <i>cerca de</i>, <i>lejos de</i>, <i>encima de</i>, <i>debajo de</i>, <i>a la izquierda de</i>, <i>a la derecha de</i>, <i>delante de</i>, <i>detrás de</i>, etc. • Rodzaj męski i żeński • Czasowniki regularne w czasie teraźniejszym –<i>ar</i>, <i>-er</i>, <i>Ir</i>, • Bezokolicznik • Liczebniki porządkowe • Rodzajniki nieokreślone <i>un</i>, <i>una</i>, <i>unos</i>, <i>unas</i> • Rodzajniki określone <i>el</i>, <i>la</i>, <i>los</i>, <i>las</i> • Zaimki pytające: <i>dónde</i>, <i>cuántos</i>, <i>qué</i> • Liczba pojedyncza i mnoga • Różnica w użyciu <i>estar</i> i <i>hay</i>

Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Znane miejsca i atrakcje turystyczne w Hiszpanii • Atrakcje na mapie Hiszpanii
ROZDZIAŁ 3: ¿Cómo soy? ¿Cómo estoy?	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Przymiotniki opisujące wygląd zewnętrzny i charakter • Przymiotniki opisujące stany emocjonalne • Ubrania • Wzory i typy materiałów • Przymiotniki opisujące materiały • Środki transportu
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opis wyglądu zewnętrznego i charakteru osób • Opis ubrań • Mówienie o samopoczuciu i naszych relacjach • Kupowanie: pytanie o produkt, cenę i formę płatności • Mówienie o ubiorze na różne okazje • Udzielanie informacji, jakimi środkami komunikacji poruszamy się
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Różnica w użyciu czasowników <i>ser</i> i <i>estar</i> • Zaimki dzierżawcze • Uzgodnienie przymiotnika z rzeczownikiem pod względem liczby i rodzaju • Przymiotniki dzierżawcze • Czasowniki <i>ser</i>, <i>llevar</i> i <i>tener</i> • Czasownik <i>ir</i> • Użycie spójników <i>a</i>, <i>de</i>, <i>en</i> • Rodzajniki ściągnięte <i>al</i> i <i>del</i>
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Cechy charakterystyczne w wyglądzie i charakterze Hiszpanów
ROZDZIAŁ 4: Un día en mi vida	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Godziny • Kolory • Dni tygodnia • Miesiące • Pory roku • Czynności wykonywane każdego dnia
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Pytanie o czas i podawanie godzin • Opisywanie codziennych zwyczajów • Przysłowki częstotliwości • Wskazywanie rozpoczęcia, trwania i zakończenia czynności • Wskazywanie pory dnia • Opis rodziny • Mówienie o rodzinnych relacjach
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Spójniki <i>de... a...</i>, <i>desde... hasta...</i> • Użycie <i>por</i> z częściami dnia (<i>por la mañana</i>, <i>por la tarde</i>, <i>por la noche</i>) • Spójnik <i>de</i> z godzinami (<i>A las 8 de la mañana</i>) • Użycie rodzajnika określonego przy porach dnia i datach • Odmiana czasownika nieregularnego <i>ver</i> w czasie teraźniejszym <i>Presente de Indicativo</i>. • Czas teraźniejszy <i>Presente de Indicativo</i>- czasowniki nieregularne w pierwszej osobie, czasowniki zwrotne, czasowniki z przegłosem • Odmiana czasowników nieregularnych (oboczności <i>o/ue</i>, <i>e/ie</i>,) w czasie teraźniejszym <i>Presente de Indicativo</i>. • Przysłowki częstotliwości (<i>siempre</i>, <i>a menudo</i>, <i>a veces</i>, <i>nunca</i>).

Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> Różnice czasowe na świecie Codziennie zwyczaje na świecie
ROZDZIAŁ 5: Me gusta salir con mis amigos	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> Czynności związane z czasem wolnym Hobby i zainteresowania Części ciała Sport Jedzenie- owoce, warzywa, mięsa, ryby, owoce morze, napoje i inne Smaki Potrawy
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> Mówienie jak spędzamy czas wolny Wyrażanie upodobań i preferencji Opis zainteresowań i gustów Mówienie o upodobaniach Mówienie o dolegliwościach Wyrażanie opinii o aktywności fizycznej i sportach Opis potraw Mówienie o upodobaniach żywieniowych
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> Czasownik <i>gustar</i> i mu podobne (<i>encantar, interesar, molestar, apetecer, importar, doler</i>) <i>Yo también/ yo tampoco/ yo sí/ yo no</i>
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> Zwyczaje żywieniowe w Hiszpanii Typowe hiszpańskie potrawy Różnice żywieniowe, zwyczajowe i kulturowe między Polską, a Hiszpanią
ROZDZIAŁ 6: Mi ciudad, mi país	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> Kierunki świata Elementy przyrody Słownictwo związane z miastem Miejsca pracy
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> Orientacja w terenie Pytanie o miejsce Udzielanie wskazówek, jak dojść do miejsca Orientacja w mapie Hiszpanii oraz Ameryki Łacińskiej Opisywanie idealnego miejsca na wakacje Opis miejsc przyrodniczych
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> Porównanie <i>más que, menos que, tan ... como,</i> Porównania nieregularne: <i>mejor, peor, mayor, menor,</i>
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> Wspólnoty autonomiczne w Hiszpanii, Podstawowe informacje na temat miasta San Sebastián w Hiszpanii
ROZDZIAŁ 7: De compras	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> Nazwy sklepów Nazwy liczb 0 – 100 000 000 Przybory kuchenne Nakrycia stołowe i czasowniki używane w kuchni Opakowania

Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Zakupy w centrum handlowym • Zamawianie posiłków w restauracji • Udzielanie informacji na temat ceny • Wyrażanie opinii o kuchni • Przepis tortilla española • Najważniejsze dania w kuchni meksykańskiej i argentyńskiej
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Zaimki i przymiotniki wskazujące <i>este/esta, estos/estas, aquel/aquella</i> • Zaimki osobowe w dopełnieniu bliższym <i>me,te,lo,la, nos,os, los,las</i> • <i>Muy i mucho</i>
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Kuchnia hiszpańska, meksykańska i argentyńska
ROZDZIAŁ 8: ¿Qué tiempo hace?	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z pogodą • Nazwy miesięcy • Nazwy pór roku • Kierunki świata
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opis czynności dnia codziennego • Opis pogody • Opis pogody w poszczególnych porach roku • Opis co wykonują poszczególne osoby w danej chwili
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Czasownik <i>estar</i> z imiesłowem czynnym • Różnica pomiędzy czasem teraźniejszym a <i>estar</i> z imiesłowem czynnym • Peryfrazą czasownika <i>ir</i> z formą bezokolicznikową • Peryfrazy z bezokolicznikiem i imiesłowem czynnym z zaimkami
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Szczegółowa mapa Hiszpanii • Opis klimatu w wybranych miejscach Hiszpanii i Ameryki Łacińskiej
ROZDZIAŁ 9: He vivido experiencias inolvidables	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z czynnościami dnia codziennego • Słownictwo związane z przeprosinami i usprawiedliwianiem się • Słownictwo związane z podróżowaniem
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opis czynności dnia codziennego z użyciem czasu Pretérito Perfecto Compuesto • Opis doświadczeń • Wyrażanie przeprosin i usprawiedliwianie się
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Czas Pretérito Perfecto Compuesto • Imiesłowy regularne (-ado, -ido) • Imiesłowy nieregularne (<i>abrir, romper, decir, morir, ver, escribir, volver, poner, componer, hacer, deshacer, satisfacer, resolver, cubrir, descubrir</i>) • Zaimki nieokreślone – <i>algo, nada, alguien, nadie</i> • Zaimki i przymiotniki nieokreślone – <i>alguno/ninguno</i>
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Pokazanie doświadczenia mieszkania w Hiszpanii opisując życie studentki
ROZDZIAŁ 10: ¿Y tú qué opinas?	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z wyrażaniem opinii • Zwierzęta • Przymiotniki opisujące charakter • Słownictwo związane z pracami domowymi

	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z zawodami
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opis charakteru • Wyrażanie opinii – pytanie o opinię innych osób, wyrażanie opinii, wyrażanie zgody
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Porównywanie • Stopień najwyższy • Stopniowanie nieregularne – <i>mejor, peor, mayor, menor</i>
Treści społecznokulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Wyrażanie opinii na temat Hiszpanów • Doświadczenia z Erazmusa
ROZDZIAŁ 11: ¿Qué harás el próximo año?	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z wyrażaniem planów na najbliższy rok • Słownictwo związane z horoskopami
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opis planów na najbliższy rok • Opisywanie życia w przyszłości • Opisywanie hipotezy i prawdopodobieństwa • Opisywanie co będziemy robić za 10 lat
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Czasownik regularne i nieregularne w formie futuro (<i>tener, salir, poner, poder, valer, venir, haber, querer, saber, caber, hacer, decir</i>) • Określniki czasu w odniesieniu do przyszłości • Tryb warunkowy
Treści społecznokulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Poznawanie poszczególnych regionów w Hiszpanii opisując prognozę pogody
ROZDZIAŁ 12: Fui a Latinoamérica	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z opisywaniem wydarzeń w przeszłości • Słownictwo związane z przyjęciami i uroczystościami
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opis miejsc turystycznych w Argentynie • Opis wydarzeń, które wydarzyły się w przeszłości
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Czas przeszły pretérito indefinido • Czasowniki regularne w czasie przeszłym • Czasowniki nieregularne w czasie przeszłym - <i>estar, tener, hacer, poder, poner, andar, querer, venir, haber, caber, saber, decir, traer</i>
Treści społecznokulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Miejsca turystyczne w Argentynie • Język hiszpański na świecie • Różnice w leksyce pomiędzy Hiszpanią a Ameryką Łacińską

Arriba 2 ROZDZIAŁ 1 – Vamos a conocernos	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Dane personalne, zainteresowania • Słownictwo związane z czynnościami wykonywanymi każdego dnia
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opis czynności dnia codziennego • Udzielanie odpowiedzi na pytania o czynności wykonywane każdego dnia • Udzielanie instrukcji, wskazówek w stylu formalnym i nieformalnym

Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Czasowniki regularne w presente • Czasowniki nieregularne w presente – <i>conocer, conducir, estar, dar, hacer, salir, poner, saber, ver, caer, traer, caber, coger, cerrar, pedir, contar, jugar, construir, ser, ir, haber, tener, decir, venir, oír, oler</i> • Czasowniki typu gustar • Użycie estar + gerundio, llevar + gerundio seguir + gerundio
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura Hiszpanii i Ameryki Południowej
ROZDZIAŁ 2 – Fue el viaje de mi vida	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z podróżowaniem • Słownictwo związane z opisem czynności wykonywanych w przeszłości • Liczby 0 – 1000 000 000 • Słownictwo związane z przyrodą • Słownictwo związane z rezerwacją pokoju w hotelu
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie informacji na temat podróży • Opisywanie czynności wykonywanych w przeszłości • Udzielanie informacji na temat liczb • Dialog w hotelu – rezerwacja pokoju
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Czas przeszły El pretérito indefinido • Czasowniki regularne i nieregularne – <i>ser/ir, dar, tener, hacer, decir, conducir, estar, poder, poner, andar, querer, venir, haber, caber, saber, pedir, dormir, construir, leer</i>
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Wizyta w Kolumbii
ROZDZIAŁ 3 – Nació, vivió y murió	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z życiorysem • Słownictwo związane z ofertami pracy
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opis życia znanych osób • Udzielanie odpowiedzi dotyczących życia osobistego
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Czas el pretérito indefinido – czasowniki regularne i nieregularne • Czas el pretérito perfecto – imiesłowy regularne i nieregularne • Porównanie czasów Indefinido i Perfecto
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Biografie znanych osób z Ameryki Łacińskiej
ROZDZIAŁ 4 – Ser o estar. Esta es la cuestión	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z opisem wyglądu oraz cech charakteru, cechy stałe oraz przejściowe • Przymiotniki opisujące osoby • Słownictwo związane z opisem przedmiotów
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opis osób – ich wyglądu oraz cech stałych i przejściowych • Opis przedmiotów

	<ul style="list-style-type: none"> • Opis swojej miejscowości oraz dzielnicy, okolicy gdzie mieszkasz
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Różnice pomiędzy użyciem czasownika ser i estar • Odmiana czasowników ser i estar • Użycie czasownika haber
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Zwyczaje w Hiszpanii • Porównanie Hiszpanii i Polski
ROZDZIAŁ 5 – Sé feliz	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z poruszaniem się po mieście • Słownictwo związane z życiem na samotnej wyspie
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opisywanie sytuacji, które sprawiają, że czujemy się szczęśliwi • Udzielanie rad, instrukcji • Udzielanie instrukcji poruszania się w mieście • Opisywanie rzeczy, które są niezbędne na samotnej wyspie
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Użycie trybu rozkazującego z czasownikami regularnymi i nieregularnymi • Zaimki w dopełnieniu bliższym i dalszym – <i>pronombres de objeto directo</i> – me, te, lo, la, nos, os, los, las, <i>pronombres de objeto indirecto</i> – me, te, le, nos, os, les
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowywanie paelli
ROZDZIAŁ 6 – De compras por la red	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z informatyką • Słownictwo związane z rozmową przez telefon
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie informacji zalet i wad robienia zakupów w Internecie • Udzielanie informacji do kogo należą przedmioty w klasie • Rozmowa telefoniczna
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Przymiotniki i zaimki – <i>mi, tu, su, nuestro, vuestro, su, mío, tuyo, suyo, nuestro, vuestro, suyo</i> • Mowa zależna • Prepozycje – <i>a, en, de, desde, hasta, por, con, sin, para</i>
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Opis dnia bez telefonu i komputera
ROZDZIAŁ 7 – Cuando era niño ...	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z opisem w przeszłości • Słownictwo związane z czynnościami i przedmiotami związanymi z dzieciństwem
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie odpowiedzi dotyczących przeszłości • Porównywanie czynności, które były wykonywane kiedyś i teraz • Opisywanie pierwszego dnia w szkole
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Czas el pretérito imperfecto • Odmiana czasowników regularnych oraz nieregularnych w czasie el pretérito imperfecto – <i>ser, ir, ver</i>

Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> Opis cywilizacji Inków
ROZDZIAŁ 8 – Historias del pasado	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> Słownictwo związane z historią Słownictwo związane relacjami
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> Udzielanie odpowiedzi dotyczących historii własnego kraju Opisywanie wydarzeń historycznych
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> Porównanie czasów el pretérito perfecto, el pretérito indefinido i el pretérito imperfecto Struktury wyrażające umiejscowienie w czasie – prepozycje <i>a, en, el, por, hace, durante, desde hace</i>
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> Ważne wydarzenia w wybranych krajach Ameryki Łacińskiej oraz Hiszpanii
ROZDZIAŁ 9 – Érase una vez ...	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> Słownictwo związane z baśniami Słownictwo związane z programami telewizyjnymi
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> Tworzenie własnej bajki Opisywanie co wczoraj robił nauczyciel Opisywanie programów telewizyjnych
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> Użycie czasownika <i>estar</i> w pretérito imperfecto + gerundio Porównanie czasów el pretérito perfecto, el pretérito indefinido i el pretérito imperfecto
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> Ważne wydarzenia w Hiszpanii
ROZDZIAŁ 10 - ¿Cómo será nuestro futuro?	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> Słownictwo związane z organizowaniem uroczystości
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> Przewidywanie przyszłości - opis
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> Czas El futuro imperfecto Czasowniki regularne i nieregularne w czasie przyszłym – <i>tener, poner, venir, poder, salir, valer, haber, querer, saber, caber, hacer, decir</i> Okoliczniki czasu w czasie przyszłym Tryb warunkowy
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> Karty hiszpańskie Opis Galicji
ROZDZIAŁ 11 – Deberías ir al médico	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> Słownictwo związane ze zdrowiem Zwroty grzecznościowe Nazwy zawodów

Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie dialogu u lekarza • Wyrażanie form grzecznościowych • Wyrażanie życzeń i hipotez
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • El condicional simple – tryb warunkowy • Czasowniki regularne i nieregularne
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Wyrażanie pragnień dotyczących nowego roku w hiszpańskiej rodzinie
ROZDZIAŁ 12 - ¡Ojalá te vaya bien!	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z wyrażaniem życzeń • Słownictwo związane z pisanem listów formalnych i nieformalnych
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Wyrażanie życzeń • Wyrażanie rad
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Czas presente de subjuntivo • Czasowniki regularne i nieregularne w subjuntivo
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Małżeństwa – krótki opis sytuacji w Hiszpanii

Arriba Joven 3 ROZDZIAŁ 1 – Emigró a otro país	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z emigracją
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Wyrażanie opinii dotyczących dziwnych zwyczajów w różnych krajach • Wyrażanie opinii na temat emigracji
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Czasowniki w czasie presente • Czasowniki typu gustar • Różnice pomiędzy czasami el pretérito perfecto, el pretérito indefinido i el pretérito imperfecto
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Zwyczaje hiszpańskie • Historia emigracji Hiszpanów do Ameryki
ROZDZIAŁ 2: Nunca antes había viajado allí	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z prasą
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opisywanie wydarzeń z przeszłości • Zadawanie pytań i udzielanie odpowiedzi na pytania dotyczące doświadczeń • Udzielanie odpowiedzi na temat podróżowania • Opis wyjazdu do Kolumbii
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Czas el pretérito pluscuamperfecto • Imiesłowy regularne i nieregularne • Porównanie czasów imperfecto, indefinido, perfecto i pluscuamperfecto
Treści	<ul style="list-style-type: none"> • Informacje dotyczące Kolumbii

społecznokulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Historia podróży Magellana
ROZDZIAŁ 3 – Que encuentres tu hogar	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z mieszkaniem • Słownictwo związane z uczuciami • Przymiotniki opisujące osobowość
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Wyrażanie swoich życzeń, marzeń i pragnień • Wyrażanie swoich emocji
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Czas presente de subjuntivo, czasowniki regularne i nieregularne
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Informacje dotyczące Rio de Janeiro i las favelas
ROZDZIAŁ 4 – No creo que estudie Cine	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z gatunkami filmowymi
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opis filmu • Wyrażenie opinii na temat systemu edukacji
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Użycie subjuntivo • Zasady akcentowania • Rozróżnienie pomiędzy indicativo i subjuntivo
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • System edukacji w Hiszpanii • Biografia hiszpańskiego reżysera filmowego Pedro Almodóvara
ROZDZIAŁ 5 – Cocina y come sano	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane ze zdrowym odżywianiem • Słownictwo związane z przyborami kuchennymi • Czasowniki używane podczas przygotowywania posiłków • Nazwy produktów spożywczych
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie rad dotyczących zdrowego odżywiania • Rozróżnianie diet • Dialog w restauracji oraz przygotowywanie karty dań
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Tryb rozkazujący • Czasowniki regularne i nieregularne w trybie rozkazującym
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Kuchnia meksykańska – jadłospis • Kuchnia peruwiańska
ROZDZIAŁ 6 ¿Qué habrá cambiado en mi ciudad?	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z przestępstwem
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Hipotetyczny opis życia • Opis jakości życia w mieście
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Czas futuro imperfecto i tryb warunkowy • Czas futuro perfecto

	<ul style="list-style-type: none"> • Imiesłowy regularne i nieregularne
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Informacje o dzielnicach w Buenos Aires
ROZDZIAŁ 7 – Busco un profesor que sea ...	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Przymiotniki zmieniające znaczenie w zależności od użycia czasownika ser i estar • Słownictwo opisujące charakter osoby
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Uzasadnianie potrzeby nauki języka hiszpańskiego
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Zdania podrzędne z użyciem subjuntivo i indicativo • Różnice pomiędzy ser i estar
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Język hiszpański na świecie • Język hiszpański oraz dialekty w Hiszpanii • Pochodzenie języka hiszpańskiego • Język hiszpański na Filipinach
ROZDZIAŁ 8 – Es necesario que cuidemos el medio ambiente	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane ze środowiskiem naturalnym i ekologią • Słownictwo związane z procesem selekcji odpadów
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Wypowiedzi o ochronie środowiska naturalnego • Wyrażanie opinii
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Zastosowanie subjuntivo, indicativo i formy bezokolicznikowej
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Obszary dzikiej przyrody w Hiszpanii i Ameryce Łacińskiej
ROZDZIAŁ 9 – Cuando el tiempo pase	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z etapami życia • Słownictwo związane z etapami życia
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Rozmowy o etapach życia • Wyrażanie swojej opinii o telefonach inteligentnych • Wyrażanie opinii o pięknie i estetyce
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Zdania czasowe z łącznikiem cuando
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Informacje na temat średniej długości życia w Hiszpanii
ROZDZIAŁ 10 – Es posible que haya pasado algo extraño	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z dziwnymi wydarzeniami
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Wyrażanie hipotezy
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Zastosowanie subjuntivo, indicativo i formy bezokolicznikowej • Czas pretérito perfecto de subjuntivo
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Teksty kulturowe o chupacabras i el coco

ROZDZIAŁ 11 - ¿Por qué somos así?	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z pracą
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Opisywanie swojego charakteru i innych osób • Rozmowy na temat świata pracy, zawodów
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Zdania przyczynowe • Zdania wynikowe
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Informacje o pisarzu Urugwajskim Eduardo Galeano
ROZDZIAŁ 12 – Por y para sobrevivir	
Treści leksykalne	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo związane z podróżowaniem • Słownictwo związane z aktywnym wypoczynkiem • Części ciała, organy i kości
Treści funkcjonalne	<ul style="list-style-type: none"> • Wyrażanie opinii na temat sportu i aktywnego spędzania czasu
Treści gramatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Zdania podrzędne przyczyny i celu • Różnica pomiędzy por i para
Treści społeczno-kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Droga do Santiago – informacje na temat trasy pielgrzymkowej do Santaigo

8. FORMY, METODY I TECHNIKI NAUCZANIA Z PODRĘCZNIKIEM *ARRIBA*

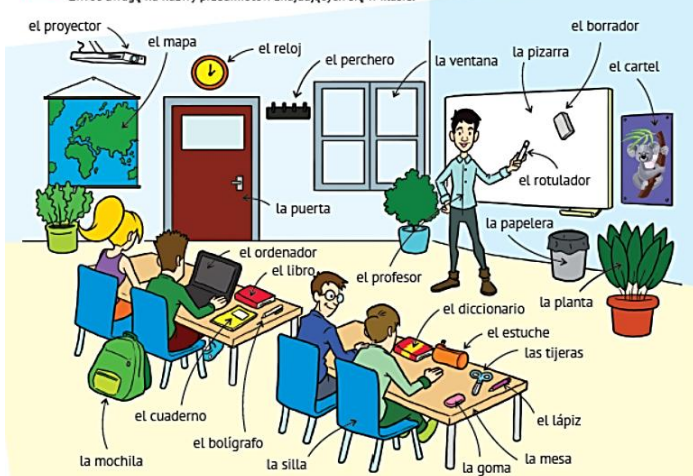
Formy i techniki prowadzenia lekcji powinny być odpowiednio dobrane do treści i celów lekcji, preferencji uczniów i ich osobowości. Forma pracy powinna być zaplanowana zgodnie z zadaniami i warunkami, jakie będą mogły zostać spełnione w klasie na lekcji. Niniejszy program nauczania skupia się na wielu możliwych realizacjach lekcji: pracy indywidualnej, w parach oraz pracy ze wszystkim uczniami. Wymiana opinii, zadania oparte na dyskusji, czynny udział wszystkich uczniów w dochodzeniu do wspólnych wniosków, jak i samodzielna praca, mają na celu uatrakcyjnienie zajęć. Z kolei wejście w dyskusje na forum klasy i przedstawienie swoich uzasadnień czy dojsście razem do wspólnej konkluzji ma kształtować w uczniach swobodę wyrażania opinii i budować pewność i świadomość poprawnego używania języka w obecności innych osób.

Od września 2015 roku, zgodnie ze zmianami wprowadzonymi przez Ministerstwo Edukacji Narodowej uczniowie i nauczyciele pracują z podręcznikami wieloletnimi, które zakładają brak możliwości zamieszczania w nich zapisów czy notatek przez ucznia. W tym celu wszystkie ćwiczenia i aktywności wymagające uzupełnienia pisemnego, powinny zostać zapisane w zeszytcie ucznia. Nauczyciel powinien poinformować i zwrócić na to uwagę.

Efektywność nauczania w dużej mierze uzależniona jest od stopnia intensywności kontaktu z językiem hiszpańskim, dlatego też ważne jest, aby na lekcji języka hiszpańskiego stwarzać sytuacje, które w przyjaznej i komfortowej atmosferze będą służyć naturalnej potrzebie komunikacji. Mimo, że nie jest łatwo rozpocząć nauczanie języka obcego, posługując się wyłącznie nim od pierwszych lekcji, wskazane jest, aby był językiem obecnym w interakcji w klasie. Konsekwentnie wprowadzane zwroty i wyrażenia, których znaczenie ilustrowane jest przez odpowiedni gest, a następnie przykład, są przyswajane i stopniowo z sukcesem używane przez uczniów. Dodatkowym ułatwieniem są klasowe rytuały, np. powitanie, pożegnanie, sprawdzanie listy obecności, zapisywanie daty, kolejnego numeru lekcji, składanie życzeń urodzinowych oraz wykonywanie ćwiczeń tego samego typu.

Należy podkreślić, że bardzo ważną rolę w procesie nauki języka obcego odgrywa podręcznik, z którym pracujemy na lekcji – jego treść ale i jego forma, w jakiej został stworzony. Poniżej prezentujemy podręcznik *Arriba* wraz z przykładowymi zadaniami.

2.1. Observa el siguiente vocabulario de la clase.
Zwróć uwagę na nazwy przedmiotów znajdujących się w klasie.

W każdym rozdziale na samym początku pojawia się wprowadzenie nowego słownictwa, przeciwiczenie i utrwalenie wymowy, mające również na celu pozbycie się potencjalnie występujących błędów fonetycznych. Dołączona ilustracja do słówek ma na celu lepsze zapamiętywanie i uniknięcie potrzeby tłumaczenia na język polski, a tym samym unikanie używania języka ojczystego w czasie lekcji.

2.2. Escucha el audio y elige la respuesta correcta.

Wysłuchaj nagrania i wybierz poprawną odpowiedź.

1. ¿Cuántos estudiantes hay en clase?
 - a. Hay cuatro estudiantes.
 - b. Hay cinco estudiantes.
 - c. Hay diez estudiantes.
2. ¿Hay plantas en la clase?
 - a. No, no hay plantas.
 - b. Sí, hay una planta.
 - c. Sí, hay tres plantas.
3. ¿Dónde están los estudiantes y el profesor?
 - a. Están en la biblioteca.
 - b. Están en la clase de español.
 - c. Están en la discoteca.

Zadania oznaczone „słuchawkami”, czyli z wykorzystaniem plików audio mają na celu rozwinięcie u ucznia zdolności rozumienia ze słuchu, utrwalenie nowego słownictwa i wprowadzenie w nowe konstrukcje gramatyczne, które występują w danym rozdziale. Krótkie i proste formy zdań mają na celu pokazanie uczniowi jak poprawnie wypowiadać się w prosty i zrozumiały sposób.

2.3. a Colores variables en género.
Nazwy kolorów, których rodzaj jest zmienny.

2.3. b Colores invariables en género.
Nazwy kolorów, których rodzaj nie ulega zmianie.

Ej. 1: - ¿De qué color es la mesa? - La mesa es blanca.
Ej. 2: - ¿De qué color es la silla? - La silla es azul.
Ej. 3: - ¿De qué color es el diccionario? - El diccionario es rosa.

2.4. Hablamos de colores.
Mówimy o kolorach.

Połączenie słownictwa i obrazków służy ułatwieniu zapamiętywania. Przeprowadzenie krótkich dialogów o prostej konstrukcji w parach bądź w grupie ma na celu zbudowanie pewności siebie u ucznia w porozumiewaniu i wypracowanie poprawnej wymowy oraz prawidłowych konstrukcji wypowiedzi.

2.13. El género en los sustantivos.
Rodzaj rzeczowników.

MASCULINO	FEMENINO
-O el libro, el niño, el baño Excepciones: la mano, la radio, la foto, la moto	-A la pizarra, la silla, la casa Excepciones: el día, el mapa, el tema, el problema
-OR el color, el amor Excepciones: la flor	-CIÓN / -SIÓN la dirección, la solución, la canción, la expresión
-AJE el viaje, el traje, el garaje	-DAD la actividad, la cantidad

2.14. Los artículos determinados e indeterminados.
Rodzajniki określone i nieokreślone.

DETERMINADOS	MASCULINO	FEMENINO	
Singular Plural	el los	la las	• Hablamos de un sustantivo conocido o que es concreto o único . Ej.: <i>El libro rojo es de Pedro.</i> Ej.: <i>El Museo del Prado es muy interesante.</i>
INDETERMINADOS	MASCULINO	FEMENINO	
Singular Plural	un unos	una unas	• Hablamos de un sustantivo por primera vez o es no concreto , es parte de un grupo. Ej.: <i>Tengo un coche nuevo.</i> Ej.: <i>Busco un restaurante español en el centro.</i>

2.14. Los artículos determinados e indeterminados.
Rodzajniki określone i nieokreślone.

DETERMINADOS	MASCULINO	FEMENINO	
Singular Plural	el los	la las	• Hablamos de un sustantivo conocido o que es concreto o único . Ej.: <i>El libro rojo es de Pedro.</i> Ej.: <i>El Museo del Prado es muy interesante.</i>
INDETERMINADOS	MASCULINO	FEMENINO	
Singular Plural	un unos	una unas	• Hablamos de un sustantivo por primera vez o es no concreto , es parte de un grupo. Ej.: <i>Tengo un coche nuevo.</i> Ej.: <i>Busco un restaurante español en el centro.</i>

2.15. Escribe en tu cuaderno los siguientes sustantivos con los artículos determinados.
Zapisz w zeszyte następujące rzeczowniki z odpowiednim rodzajnikiem określonym.

2.16. Escribe en tu cuaderno los siguientes sustantivos con los artículos indeterminados.
Zapisz w zeszyte następujące rzeczowniki z odpowiednim rodzajnikiem nieokreślonym.

Następnie nadchodzi moment na poznanie nowych form gramatycznych. Każde nowoprowadzone zagadnienie gramatyczne opatrzone jest kilkoma ćwiczeniami gramatycznymi, aby nauczyciel mógł się upewnić, czy wprowadzona teoria została zrozumiana i przyswojona przez uczniów w sposób prawidłowy. Praktyczne użycie na lekcji i przećwiczenie ma już od samego początku eliminować wątpliwości i problemy, jakie mogą pojawić się wśród uczniów na początku ich przygody z językiem hiszpańskim, a także w trakcie dalszej nauki w zetknięciu z nowymi zagadnieniami.

2.28. Mi nueva vida. Lee el siguiente texto, en el que Natalia habla de su vida en España.
Moje nowe życie. Przeczytaj tekst, w którym Natalia mówi o swoim życiu w Hiszpanii.

Hola de nuevo:
Ya estoy en España, concretamente en una ciudad preciosa que se llama Málaga, en el sur. Esta ciudad y sus alrededores tienen de todo: playa, puerto, ríos, montañas, bosques... Es famosa por ser la capital de la Costa del Sol, por su clima y por su gastronomía.

Estoy muy contenta porque, después de buscar mucho, ya tengo piso. Está cerca de mi universidad y no muy lejos del centro. Vivo con Chen, con Luiz y con una nueva compañera que se llama Vero. Ella es española, de Madrid. Todos son muy simpáticos y agradables.

Mi piso es grande, tiene 110 metros cuadrados. Es luminoso y moderno. En mi piso hay cuatro dormitorios, dos baños, una cocina y un salón-comedor. También hay una terraza con vistas al mar.

Mi habitación favorita es mi dormitorio. En mi dormitorio hay una cama grande que está en el centro de la habitación. A la derecha de la cama hay una mesilla de noche. También hay un escritorio de madera que está enfrente de la ventana. A la izquierda de la cama hay un armario enorme marrón donde meto toda mi ropa. También hay un sillón pequeño rojo que está al lado del escritorio. Las paredes son de color verde claro y el suelo es de madera. Me gusta mucho mi habitación.

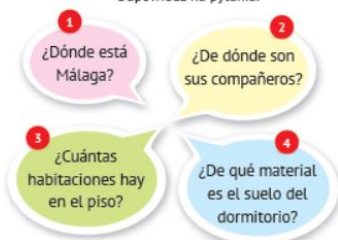
Saludos, besos y hasta pronto.
Natalia

Każdy z działów kończy się czytanką z nowopoznanym słownictwem i strukturami gramatycznymi. Po tekście zawsze występuje zadanie na zasadzie „prawda czy fałsz” oraz ćwiczenie na udzielenie odpowiedzi w tematyce nawiązującej do tekstu, jak i całego działu.

2.28. a Escribe en tu cuaderno si las siguientes frases son verdaderas o falsas.
Zapisz w zeszyte, czy podane zdania są prawdziwe, czy fałszywe.

Afirmaciones
1. En Málaga la comida es muy buena.
2. El piso está a las afueras de la ciudad.
3. El piso es oscuro y pequeño.
4. Natalia vive sola en el piso.
5. El piso tiene vistas bonitas.
6. En el dormitorio de Natalia hay una alfombra.

2.28. b Responde a las preguntas.
Odpowiedz na pytania.

9. FORMY PRACY Z POLSKIM UCZNIEM

Nauczanie to wspomaganie naturalnych zainteresowań ucznia, jego dążeń do poszukiwania wiedzy oraz doskonalenia umiejętności, czyli kierowanie procesem uczenia się.

Uczenie się jest to proces zdobywania i gromadzenia doświadczeń, w wyniku czego powstają nowe formy zachowania się i działania lub następuje modyfikacja zachowań i działań wcześniej nabytych. Nauczanie jest procesem możliwym i dającym efekty pod warunkiem, że oba podmioty w nim uczestniczące – nauczyciel i uczeń, w równym stopniu zainteresowane są osiągnięciem wyznaczonych zadań programowych. W nauczaniu języka obcego – obok konieczności rozwijania wszystkich sprawności językowych poprzez stosowanie ćwiczeń w słuchaniu, mówieniu, czytaniu, pisaniu, rozwijania zasobu słownictwa i uczenia zasad fonetyki, gramatyki, składni, stylistyki – niezmiernie ważnym czynnikiem jest tworzenie obcojęzycznej atmosfery, która ułatwia porozumiewanie się w języku obcym.

Jest rzeczą oczywistą, że tworzenie sprzyjających warunków zależy od umiejętności i chęci nauczyciela, który znając uczniów i ich umiejętności językowe, artystyczne, organizatorskie wie jak mobilizować ich aktywność werbalną i wykorzystywać wszystkie umiejętności pozajęzykowe, niezbędne przy organizowaniu ciekawych przedsięwzięć.

Lekcje z wykorzystaniem nagrań, filmy w oryginalnej wersji językowej, to już stały element towarzyszący nauczaniu języka obcego w szkole. Większość nauczycieli ma wypracowane własne metody, sprawdzone w czasie pracy z różnymi zespołami klasowymi, ulepszone i modyfikowane tak, aby dawały jak najlepsze efekty.

Nauczyciel może zaproponować różne formy pracy z uczniami:

- praca z całą klasą, gdzie nauczyciel sugeruje temat i inicjuje rozmowę na forum;
- praca w parach lub małych grupach: odgrywanie ról, scenek, drama (inscenizacja);
- praca indywidualna: samodzielne rozwiązywanie ćwiczeń lub czytanie tekstów, przy czym wskazana jest późniejsza wspólna analiza;
- gry i zabawy językowe;
- metody oglądowe: pokaz, demonstracja, pomoce wizualne;
- piosenki;
- praca z tekstem literackim.

Chociaż język hiszpański może wydawać się dość prostym językiem w procesie dydaktycznym w porównaniu do naszego języka ojczystego, musimy pamiętać o zwróceniu uwagi na specyficzne trudności, które mogą się pojawić w momencie nauczania. Istnieją, bowiem pewne różnice między tymi językami i aby kształtować poprawność językową, od początku nauki języka hiszpańskiego

należy wspierać uczniów i wyjaśniać kwestie problematyczne. Należy położyć nacisk na poznanie przyczyn najczęściej popełnianych błędów i aktywnie działać, aby im zapobiegać na bieżąco.

1) Problemy fonetyczne

Alfabet hiszpański jest bardzo zbliżony do polskiego, niemniej jednak istnieją przypadki, w których wymowa jest inna, na co należy zwrócić uwagę uczniom. Zaleca się systematyczną pracę i kontrolę postępów ucznia.

Do najczęstszych błędów fonetycznych w procesie nauczania i nauki języka hiszpańskiego należą (de la Cava Fernández-Coronado, Sesmiło Pina, 2007):

- wymowa h, która w języku hiszpańskim realizowana jest przez [ø], natomiast w języku polskim jest to [x], stąd też typowe błędy polskich uczniów [juevo], [jiiia] (*huevo, hija*) etc., które należy eliminować zaraz na początku nauki języka hiszpańskiego;
- w języku polskim ch odpowiada [x], stąd też pojawiają się błędy typu [hejo] zamiast *hecho*;
- fonem /θ/ jest przystosowywany najczęściej przez polskich uczniów do polskich wariantów: *f, s* lub *ts*, na przykład: [fapato] lub [sapato], [tsielo] lub [fielo];
- fonem /b/ może być realizowany w języku hiszpańskim jako [b] lub [β], zróżnicowanie to może okazać się niemożliwe dla większości uczniów, gdyż w języku polskim nie istnieje [β], dodatkowo hiszpańskie *v* bardzo często przybiera postać polskiego *w*;
- czasami *j* może być wymawiane jak polskie *i*, co może utrudniać komunikację, no przykład: *hijo* [jiio];
- trudności sprawia też różnica między *ll* i *y*, dlatego bardzo często, aby odróżnić dźwięki, uczniowie wymawiają *ll* jako [li], no przykład [polio].

2) Problemy fonologiczne

Język polski posiada stały akcent, co oznacza, że większość wyrazów akcentowana jest na przedostatnią sylabę. Stały akcent w języku polskim może jednak utrudniać poprawne akcentowanie wyrazów hiszpańskich, co na początku nauki nie wpływa na komunikację, lecz z czasem sprawia problemy w poprawnym użyciu systemu werbalnego, zwłaszcza zróżnicowanie: *bailo/bailó; bailara/bailará* i wpływa na zrozumienie wypowiedzi.

3) Problemy gramatyczne

Dla Polaków język hiszpański okazuje się trudny szczególnie w kwestii używania rodzajników, zgodności rodzaju i liczby, czasów przeszłych, *ser* i *estar*, przyimków i *subjuntivo*. Choć nie są to jedyne zagadnienia, które sprawiają trudności, zdecydowanie należą do najczęstszych.

- Rodzajniki sprawiają problemy, ponieważ w języku polskim nie znajdziemy ich odpowiednika, ponadto uczniowie, dla których język hiszpański jest pierwszym językiem obcym nie mają odniesienia do innych języków. Dlatego warto przekonać uczniów, aby uczyli się słownictwa razem z rodzajnikami. Poprawne użycie rodzajników nie jest problem

wyłącznie dla Polaków, niemniej jednak stanowi ono dla nich znaczny kłopot na każdym poziomie nauki. Ponieważ niepoprawne użycie rodzajników nie wpływa w większości przypadków na komunikację, często zwracamy większą uwagę na błędne użycie czasów gramatycznych.

- Zgodność rodzaju i liczby może stanowić problem ze względu na wpływ języka polskiego i najczęściej objawia się błędnym użyciem przymiotnika, na przykład: *universidad bonito, casa pequeño*. W przypadku czasowników tendencją jest użycie czasownika w liczbie pojedynczej, na co należy zwracać uwagę już od początku nauki, aby uczniowie przyzwyczajali się do różnicowania form.
- Czasy przeszłe to jedno z najczęściej wskazywanych zagadnień problematycznych ze względu na brak odpowiedników w języku polskim, który operuje w zasadzie tylko jednym czasem przeszłym wyróżniając dwa aspekty dokonany i niedokonany. Ułatwieniem dla uczących się może być odwołanie do skończonej lub nieskończonej czynności poparte przykładami oraz ćwiczeniami.
- Problemem dla uczących się, bez względu na pochodzenie, jest z pewnością umiejętność poprawnego użycia czasowników *ser, hay i estar*, ponieważ w języku polskim występuje tylko jeden czasownik *być*. Uwagę należy zwrócić na użycie czasowników *ser, hay i estar* w charakterystycznym znaczeniu, gdzie w języku polskim można wyrazić to samo używając jednego czasownika, między innymi *estar tumbado* (leżeć), *estar de pie* (stać). Nawet gdy uczniowie w początkowej fazie nauki języka hiszpańskiego potrafią rozróżnić użycie *ser, estar i hay*, z czasem różnica w użyciu tych czasowników sprawia coraz więcej trudności.
- Również przyimki mogą okazać się trudne dla uczniów, ponieważ to, co można wyrazić w języku polskim za pomocą odpowiedniego przypadku gramatycznego, w języku hiszpańskim wyrażamy używając odpowiedniego przyimka. I tak przyimek *en* może określać ilość czasu: *Aprendí español en medio año*, miejsce: *Estamos en la escuela*, sposób: *Habla en voz baja*, środek transportu: *Voy a Madrid en tren*. W języku polskim tylko w niektórych przypadkach wystąpi przyimek, jednocześnie należy pamiętać o sytuacji przeciwnej, kiedy w języku polskim używamy przyimków, a w języku hiszpańskim nie: *Nos vemos ~~en~~ el lunes* (zobaczymy się w poniedziałek). Należy również zwrócić uwagę na użycie innych częstych przyimków, które mogą wydać się polskim uczniom trudne w użyciu: *de i a*.
- Wydawać się by mogło, że skoro subjuntivo moglibyśmy odnieść do trybu przypuszczającego z formami *bym, byś, by, byśmy, byście* i jego użycie polskiemu uczniowi nie powinno sprawiać żadnego problemu, to jednak okazuje się, że rozróżnienie odmiennych czasów i odmiana czasowników to jeden z najczęstszych błędów wśród uczniów.

Chociaż pochodzenie języka polskiego i hiszpańskiego jest różne, bez problemu odnajdziemy wiele wspólnych punktów. Dodatkowo można też odwołać się do innych języków, których uczą się uczniowie, aby pomóc im zrozumieć najtrudniejsze zagadnienia gramatyczne i różnice. Oprócz

zagadnień gramatycznych należy zwrócić także uwagę na elementy kulturowe, aby przewycięzać błędne stereotypy i przekonania. W tym celu warto uczyć języka hiszpańskiego osadzonego w kontekście kulturowym, wskazywać na różnice kulturowe zarówno w Hiszpanii jak i krajach hiszpańskojęzycznych, pamiętać, aby nie oceniać, lecz aby naukę ukierunkować na wzbudzenie otwartości i zaciekawienia oraz by przybliżyć realia i codzienne życie osób, na co dzień posługujących się językiem hiszpańskim.

10. INDYWIDUALIZACJA PRACY Z UCZNIEM

Warto pamiętać o rzeczy wydawałoby się oczywistej, że nie każdy uczeń z taką samą łatwością i otwartością przyswaja język hiszpański. Możemy spotkać uczniów, którzy mają trudności z różnymi aspektami nauki języka hiszpańskiego, opanowaniem niektórych umiejętności związanych z płynnością mówienia, opanowaniem akcentu, zrozumieniem zasad gramatycznych czy przyswajaniem słownictwa. Możemy mieć również do czynienia z uczniami z dysfunkcjami, a z drugiej strony z uczniami szczególnie uzdolnionymi, którzy z łatwością uczą się gramatyki, szybko zapamiętują słownictwo, a mówienie i czytanie w języku obcym nie sprawia im żadnej trudności. W takiej sytuacji musimy pamiętać, że tak samo jedni jak i drudzy potrzebują szczególnej uwagi i skupienia ze strony nauczyciela.

PRACA Z UCZNIEM SŁABYM powinna uwzględniać następujące reguły:

- przygotowanie poleceń w prostszej formie;
- unikanie trudnych czy bardzo abstrakcyjnych pojęć;
- odwoływanie się do konkretnego, przykładu, wiadomości zaczerpniętych z życia codziennego;
- unikanie pytań problemowych i przekrojowych;
- w miarę możliwości indywidualne instruowanie ucznia;
- zadania domowe zadawane z taką intensywnością, aby uczeń był w stanie je wykonać;
- podział uczniów na grupy o zróżnicowanych zadaniach;
- przeprowadzanie powtórek z materiału, który został opanowany w słabszym stopniu;
- pozostawianie większej ilości czasu na przyswojenie materiału;
- w miarę możliwości jakimi dysponuje szkoła – zaproponowanie dodatkowych zajęć wyrównujących;

PRACA Z UCZNIEM ZDOLNYM powinna uwzględniać następujące reguły:

- przygotowanie ćwiczeń o podwyższonym stopniu trudności;
- praca indywidualna ucznia w czasie lekcji, zadawanie ćwiczeń problemowych;
- zadawanie zadań domowych o podwyższonym stopniu trudności dla chętnych;
- prowadzenie zajęć pozalekcyjnych, podczas których rozszerzana jest wiedza i umiejętności wykraczające poza podstawę programową;
- organizacja konkursów językowych;
- włączanie do współpracy instytucji działających na rzecz rozwoju uczniów zdolnych;
- udzielanie pomocy w planowaniu dalszego rozwoju językowego ucznia;

- uzupełnianie lekcji o ciekawostki dotyczące omawianych treści i wykraczające poza treści podstawy programowej;
- zapoznanie uczniów z aplikacjami do nauki języka hiszpańskiego na różnych poziomach zaawansowania;
- zachęcanie do przygotowywania gazetek tematycznych z języka hiszpańskiego, wykraczających poza ramowy program;

11. OGÓLNE ZASADY OCENIANIA

Ocenianie stanowi jedno z najtrudniejszych zadań nauczyciela, wymaga gruntownej wiedzy, doświadczenia, obiektywności oraz starań o dobór odpowiednich narzędzi diagnozujących. Bieżąca i systematyczna obserwacja i ocena uczniów umożliwia ustalenie stopnia opanowania ich wiedzy oraz pozwala wykrywać ewentualne braki. Ocena powinna wspierać i motywować uczniów do systematycznej pracy oraz rozwijać ich poczucie odpowiedzialności za osobiste postępy. Szczególnie motywujące jest zauważanie i premiowanie wysiłku, zaangażowania oraz twórczej pracy ucznia na lekcji. Ocena dostarcza rodzicom (opiekunom prawnym) bieżącej informacji o postępach, trudnościach oraz specjalnych uzdolnieniach uczniów. Nauczycielowi dostarcza natomiast możliwe precyzyjnej informacji o poziomie osiągnięcia przyjętych celów kształcenia oraz umożliwia dalsze doskonalenie organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.

W systemie oceniania możemy wyróżnić następujące formy: - ocenianie wewnątrzszkolne (ocenianie bieżące, śródroczne i roczne), - ocenianie zewnętrzne (egzamin), - samoocena.

Ocenić mogą podlegać: sprawdziany, kartkówki, projekty, odpowiedzi ustne, wypowiedzi pisemne.

Informacje o sposobie oceniania są zawarte w przedmiotowych zasadach oceniania.

Zgodnie z ESOKJ uczniowie powinni osiągnąć umiejętności na danym poziomie:

A1	Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i potrafi stosować potoczne wyrażenia i bardzo proste wypowiedzi dotyczące konkretnych potrzeb życia codziennego. Potrafi formułować pytania z zakresu życia prywatnego, dotyczące np.: miejsca, w którym mieszka, ludzi, których zna i rzeczy, które posiada oraz odpowiadać na tego typu pytania. Potrafi przedstawić siebie innym. Potrafi prowadzić prostą rozmowę pod warunkiem, że rozmówca mówi wolno, zrozumiale i jest gotowy do pomocy.
A2	Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia w zakresie tematów związanych z życiem codziennym (są to np.: bardzo podstawowe informacje dotyczące osoby rozmówcy i jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy). Potrafi porozumiewać się w rutynowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i typowe. Potrafi w prosty sposób opisywać swoje pochodzenie i otoczenie, w którym żyje, a także poruszać sprawy związane z najważniejszymi potrzebami życia codziennego
B1	Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie znacznie głównych wątków przekazu zawartego w jasnych, standardowych wypowiedziach, które dotyczą znanych jej spraw i zdarzeń typowych dla pracy, szkoły, czasu wolnego itd. Potrafi radzić sobie w większości sytuacji komunikacyjnych, które mogą się zdarzyć w czasie podróży w regionie, gdzie mówi się danym językiem. Potrafi tworzyć proste, spójne wypowiedzi ustne lub pisemne na tematy, które są jej znane bądź ją interesują. Potrafi opisywać doświadczenia, zdarzenia, nadzieje, marzenia i zamierzenia, krótko uzasadniając bądź wyjaśniając swoje opinie i plany.

Nauczyciel powinien przeprowadzać na bieżąco nieformalną oraz formalną diagnozę oraz systematycznie przekazywać uczniom i ich rodzicom (opiekunom prawnym) – w sposób zrozumiały i

czytelny dla odbiorcy – informację zwrotną na temat poziomu osiągnięć/postępów ucznia w zakresie poszczególnych umiejętności językowych.

Bardzo ważna jest również samoocena - równocześnie z uzyskiwaniem ocen nauczyciela, bardzo istotne znaczenie ma zdolność ucznia do samooceny, gdyż daje mu sposobność do autorefleksji i przejęcia odpowiedzialności za własny rozwój, buduje poczucie wartości i motywację do nauki. Uczeń uzyskuje informację o tym, jakie treści opanował, a jakie powinien powtórzyć. Samoocena ma na celu wspierać uczących się w wykorzystywaniu i rozpoznawaniu swoich słabych stron, dzięki czemu daje możliwość sterowania własnym uczeniem i wskazuje, co przychodzi z łatwością, a na co trzeba poświęcić więcej czasu i uwagi w procesie nauki.

12. EWALUACJA PROGRAMU

Nauczyciel realizujący ten program powinien dokonywać jego ewaluacji. Ewaluacja ma służyć zweryfikowaniu osiągnięć uczniów oraz słuszności podejmowanych działań w stosunku do stopnia realizacji celów ogólnych oraz szczegółowych programu. Przy ewaluacji należy wziąć pod uwagę następujące zagadnienia:

- 1) Skuteczność nabywania i rozwijania umiejętności kluczowych przez uczniów na lekcjach języka hiszpańskiego
- 2) Skuteczność zastosowanych metod i technik pracy z uczniami, w tym z uczniami ze specjalnymi uzdolnieniami i specyficznymi problemami edukacyjnymi

Do zbadania stopnia realizacji podstawy programowej możemy wykorzystać następujące narzędzia ewaluacyjne:- sprawdziany, kartkówki, -diagnozy, -analiza dokumentacji szkolnej, - obserwacja uczniów połączona z wywiadami. Nauczyciel realizujący program może również dokonać ewaluacji programu biorąc pod uwagę oceny szkolne, jakie uczniowie zdobyli oraz wyniki standardowego testu poziomu kompetencji językowych na poziomie A2/A2+ według Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego.

Program *Arriba* jest przeznaczony do realizacji w systemie obejmującym dwie, trzy lub cztery lekcje tygodniowo w klasach I – IV lub I – V w przypadku technikum, w wariantach III.2.0. lub III.2. W przypadku zwiększonej liczby godzin przewidzianych na lekcje języka hiszpańskiego, program można zmodyfikować poprzez:

- realizację dodatkowych ćwiczeń utrwalających leksykę i gramatykę (korzystając z materiałów dostępnych na stronie Editnos);
- zaproponowanie uczniom realizacji zadań o charakterze projektowym;
- wykorzystanie dostępnych do nauki języka hiszpańskiego materiałów autentycznych (podcasty, piosenki, blogi, programy przyrodnicze);
- poszerzanie zagadnień kulturowych na lekcji;
- udostępnienie magazynów, komiksów, książeczek dostosowanych do poziomu uczniów;
- udział w projektach międzynarodowych (Erasmus, eTwinning) lub udział w kursach językowych wyjazdowych;

Program *Arriba* może być modyfikowany i dostosowany do możliwości uczniów, ich zainteresowań, potrzeb oraz oczekiwań. Zakres treści może być rozszerzony o zagadnienia wskazane powyżej, przy czym nauczyciel powinien być otwarty na stosowanie różnych metod i technik, które usprawnią i podniosą skuteczność nauki języka hiszpańskiego z konkretną grupą.

Ramowy plan nauczania² określa minimalną, ogólną liczbę godzin przeznaczonych na realizację podstawy programowej dla drugiego języka obcego. W czteroletnim cyklu nauczania ma być zrealizowane co najmniej 240 godzin lekcji drugiego języka obcego, przy wymiarze 2 godzin tygodniowo. Ponadto szkoła powinna zapewnić kontynuację nauki języka wybranego na wcześniejszym etapie oraz zapewnić przydział do grup językowych o zbliżonym poziomie umiejętności językowych.

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 roku w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. z 2017r., poz. 703).

13. BIBLIOGRAFIA

1. Telmo Diz Gamallo, Javier Infante Lourido, Santiago Vázquez Ures, podręcznik: *Arriba*, Warszawa, Wydawnictwo: Editnos
2. EUROPEJSKI SYSTEM OPISU KSZTAŁCENIA JĘZYKOWEGO: uczenie się, nauczanie, ocenianie, Conseil de l'Europe, Warszawa: Wydawnictwa CODN, (tłumaczenie z 2003 r.).
3. DE LA CAVA FERNANDEZ-CORONADO P., SESMILO PINA A. (2007): „Errores específicos en estudiantes eslavos (polacos y croatas) en las destrezas orales, [w]: Balmaseda Maestu M., (2007): *Las destrezas orales en la enseñanza del español L2-LE: XVII Congreso Internacional de la Asociación del Español como lengua extranjera (ASELE): Logroño 27-30 de septiembre de 2006*
4. KOMOROWSKA H. (2004): *Metodyka nauczania języków obcych*. Warszawa: Fraszka edukacyjna.
5. Komorowska H. *Metodyka nauczania języków obcych*. Warszawa: Fraszka Edukacyjna, 2002.
6. Komorowska H. *Sprawdzanie umiejętności w nauce języka obcego. Kontrola – ocena – testowanie*. Warszawa: Fraszka Edukacyjna, 2005.
7. Rada Europy *Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*, Warszawa: Wydawnictwo CODN, 2003.
8. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej* (Dz. U. z 2017 r., poz. 356)
9. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 roku w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół* (Dz. U. z 2017 r., poz. 703);
10. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 roku w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia* (Dz. U. z 2018 r., poz. 467)